

SÁCH VẢI - ĐỒ CHƠI TRÍ TUỆ CỦA TRẺ EM

NGUYỄN CẨM GIANG*

Ngày nhận bài: 30/10/2017; ngày sửa chữa: 01/11/2017; ngày duyệt đăng: 17/11/2017.

Abstract: Intelligent toys are toys that can help the children both play and learn creatively and besides, these toys help develop children's imagination, aesthetics and senses. Cloth books are such toys because they develop kid's brain. With colorful pages with ideas based on the child's psychological features, cloth books easily make children happy and engrossed in useful games that help them learn and improve their life skills effectively.

Keywords: Cloth books, intellectual toys, children.

1. Mở đầu

Sách vải là một loại đồ chơi rất phổ biến trong việc giáo dục trẻ em trên thế giới. Ở Việt Nam, những năm gần đây sách mới được du nhập và cũng ít được biết đến nhưng tác dụng của sách vải thì không thể phủ nhận. Sách vải thường có nội dung là những câu chuyện, hình ảnh gắn gũi với cuộc sống hằng ngày của các em bé. Mỗi trang sách hiện ra trước mắt các em với hình ảnh sinh động, màu sắc đa dạng, một số sách còn phát ra âm thanh sột soạt nên có sức hấp dẫn, lôi cuốn đặc biệt. Các em sẽ bắt gặp trong đó các con vật ngộ nghĩnh, đáng yêu; cỏ cây, hoa lá rực rỡ sắc màu; những đồ dùng sinh hoạt hàng ngày như quần, áo, mũ, giày, dép; các phương tiện giao thông như ô tô, thuyền, tàu hỏa; các sự vật, hiện tượng như mặt trăng, mặt trời, sao..., sách vải được làm từ những miếng vải đã cắt và khâu vào từng trang sách. Bởi được thiết kế theo từng trang riêng nên sách vải có thể thay đổi thêm bớt các chủ đề vô cùng linh hoạt, phong phú và sinh động. Được làm từ chất liệu vải dạ là chính nên có tính thân thiện cao, khiến bé lúc nào cũng muốn ôm ấp cuốn sách. Chất liệu vừa đảm bảo an toàn lại rất bền nên dù bé chưa có ý thức giữ gìn như ném, xé... cũng không bị rách như các loại sách thông thường khác. Ngoài ra, sách vải có thể giặt để đảm bảo sự sạch sẽ, vệ sinh cho bé mà không làm phai màu của sách... Hiện nay, sách vải được nhiều bà mẹ lựa chọn và một số trường mầm non sử dụng như một đồ chơi thông minh nhằm phát triển trí tuệ cho trẻ nhỏ.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Sách vải - đồ chơi trí tuệ của trẻ em. Đề tài được thể hiện trong sách vải rất phong phú nên tiếp xúc với sách vải, trẻ có thêm nhiều hiểu biết và mở rộng vốn từ về tên gọi, đặc điểm hình dáng, màu sắc... của các con vật, cỏ cây, hoa lá, đồ vật, sự vật, hiện tượng... Đồng thời thông qua việc chơi với sách, được

trực tiếp thao tác với chất liệu, vật liệu: vải dạ, ruy băng, hạt hạt, khóa, cúc... với đủ các kích cỡ, màu sắc đa dạng là cơ hội tốt cho việc phát triển các giác quan của trẻ đặc biệt là thị giác và xúc giác; thỏa mãn nhu cầu khám phá, ham hiểu biết của trẻ. Trên cơ sở đó sách sẽ góp phần kích thích trí thông minh, hình thành và phát huy khả năng sáng tạo ở trẻ. Sách vải góp phần làm hoạt động học mà chơi, chơi mà học của trẻ trở nên thú vị và bổ ích.

Nhiều nhà nghiên cứu cho rằng ở giai đoạn ấu thơ, sự phối hợp hoạt động tay, chân sẽ giúp cho não bộ hay hệ thần kinh của con người phát triển và phân chia vai trò chỉ huy. Trong quá trình ấy, não bộ với vai trò chỉ đạo các hoạt động của chân, tay sẽ giúp trẻ bắt chước, thực hiện các thao tác bằng chân, tay. Những hoạt động này sẽ tác động trở lại, kích thích não bộ phát triển. Chính vì vậy, luyện kỹ năng điều khiển tay là một biện pháp tốt cho sự phát triển của bé trong năm đầu đời. Sách vải là một loại đồ chơi giúp trẻ học và rèn luyện nhiều kỹ năng, nhất là kỹ năng của đôi tay. Những kỹ năng này tưởng chừng rất đơn giản đối với người lớn, tuy nhiên lại là một thử thách đòi hỏi sự luyện tập, kiên nhẫn đối với trẻ nhỏ. Thông qua từng trò chơi trong mỗi trang sách vải, trẻ có cơ hội luyện tập để tăng cường độ cứng cáp, khéo léo của ngón tay và bàn tay, làm chủ được các hoạt động đơn giản mà sách bình thường không thể có được. Các cuốn sách vải không chỉ phát triển các kỹ năng vận động tinh đó mà còn tập trung các kỹ năng nhận thức như: quan sát, phân loại, so sánh, phỏng đoán, suy luận... Các em sẽ rất hào hứng, vui sướng, tự hào khi thực hiện được những thử thách qua các trò chơi trong mỗi trang sách:

- Trò chơi với quần, áo, váy, giày, mũ...(buộc giày; kéo khóa; thắt nơ; cài khuy; bấm cúc; kẹp, móc, phơi quần áo...).

* Trường Cao đẳng Sư phạm Trung ương

- Trò chơi với các hình (phân biệt, dán tương ứng, ghép hình...)

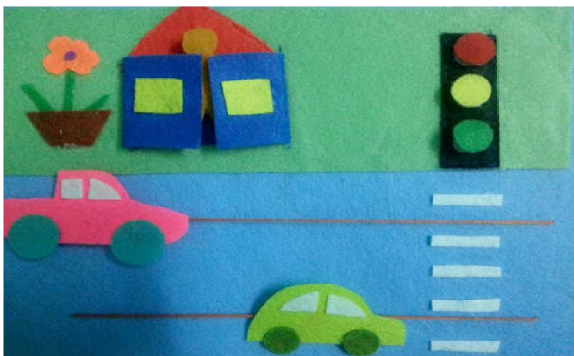
- Trò chơi phán đoán tìm những vật giống nhau...

- Trò chơi với hoa, quả củ (dán, phân loại, đếm... các loại hoa quả...)

- Chuyển động tịnh tiến của phương tiện giao thông, các con vật

- Các trò chơi khác: chơi với các con vật (ghép thức ăn của con vật, tìm môi trường sống...); chơi với các con số; chơi với chữ cái, từ vựng...

2.2. Cách thiết kế sách vải cho trẻ em

2.2.1. *Lên ý tưởng cuốn sách cho trẻ.* Căn cứ vào trình độ nhận thức của từng độ tuổi để lựa chọn những nội dung, cách thức phù hợp để làm sách cho trẻ. Ví dụ, trẻ 1-2 tuổi thì sách nên đơn giản, có thể là “câu chuyện” về một khu vườn để bé “hái quả”. GV có thể làm trang sách hình một cây táo, cây xoài,... với những quả rời có thể gắn lên cành bằng băng dính gai hoặc cúc bấm để bé có thể “hái” quả xuống cho cô. Mỗi loại trái cây có hình thù, màu sắc khác nhau và khi “đọc” sách, cô hãy yêu cầu bé hái cho cô những quả khác nhau. GV có thể làm thêm một chiếc giỏ ở góc trang sách để trẻ đựng quả hái được vào đó. Giờ chơi của trẻ sẽ thú vị biết mấy nếu hái được thật nhiều quả cho cô và các bạn. Độ tuổi này không nên chơi những trò chơi có các chi tiết nhỏ, khiến bé có thể bỏ vào mồm và bị hóc...

Có thể nói, khâu ý tưởng rất quan trọng, vì cuốn sách phải phù hợp với độ tuổi, sở thích của trẻ và nâng dần độ “phức tạp” lên thì trẻ mới luôn cảm thấy thú vị, có cảm hứng khám phá thêm mỗi trang sách thay vì nhàm chán đi mỗi ngày. Những trang đầu tiên đôi khi chỉ cần nội dung đơn giản nhưng màu sắc thu hút (lưu ý không làm quá màu mè, quá nhiều màu rối mắt). Làm những trang sách vải giống như kể một

câu chuyện bằng tranh vậy. “Tranh” càng hấp dẫn, thu hút và “li kì” về sau thì bé càng thích thú. Vì thế, cần lập một kế hoạch chi tiết, khoa học về những ý tưởng mình muốn thực hiện: chọn nội dung sách, số trang, kích thước trang, phân bố màu sắc trong từng trang và từng chi tiết, độ lớn của các chi tiết và thứ tự các trang và những nguyên liệu cần thiết cho từng trang..., cần phải có được các yêu cầu như: phát triển các kỹ năng phù hợp độ tuổi, phát triển trí tưởng tượng, tính logic,...

2.2.2. *Chuẩn bị những nguyên liệu và dụng cụ để làm sách.* Để thỏa thích sáng tạo với những ý tưởng của mình, GV có thể chuẩn bị đồ để làm sách vải cho bé như: vải dạ hoặc vải vụn nhiều màu; chỉ nhiều màu; kéo; thước kẻ; phấn vẽ; băng dính gai; kim (máy may nếu có); dụng cụ đục lỗ tròn; keo nén, súng bắn keo (nếu có); ruy băng, khóa, ren, dây giày, nam châm nhỏ, hạt, cúc áo...; một số nguyên khác liệu tùy theo ý tưởng.

2.2.3. *Thực hiện:* - GV có thể phác thảo ý tưởng lên giấy, bìa trước, khi hình vẽ (bông hoa, quả cam, quả bóng...) hoặc chi tiết, bộ phận (tai voi, vòi voi,...) hoàn thiện sẽ cắt rời khỏi trang giấy. Chọn vải làm các chi tiết, nhân vật sao cho phù hợp, hài hòa, nổi bật so với màu nền trang sách. Ôp hình vẽ, các chi tiết bằng giấy, bìa đó lên miếng vải và cắt theo; - Sau khi cắt xong các trang sách và các chi tiết, hình ảnh của từng trang nên ghép thử trước khi khâu hay may thật sự; - Dùng kim, chỉ, súng bắn keo, băng dính gai hoặc cúc bấm... để gắn các chi tiết lên trang sách thật chắc chắn; - Chừa phần lề trái cho từng trang sách để đóng gáy. Sau khi các trang sách đã hoàn thành, dùng dụng cụ đục lỗ tròn đục từ hai đến năm lỗ trên lề trái rồi dùng vòng inox móc lại với nhau với chất liệu vải dạ. Nếu chất liệu là vải mỏng thông thường thì có thể may gáy sách giống như với các cuốn sách giấy, sau đó trang trí phần gáy sách thật đẹp.

Thiết kế và tự làm sách vải đòi hỏi công sức và độ tỉ mỉ khá cao nên sẽ tốn khá nhiều thời gian. Vì vậy, GV không nhất thiết làm xong hết cả quyển sách mới cho trẻ chơi, có thể cho trẻ chơi từng trang một cho đến khi hoàn thành xong sách hoặc có thể chia nhỏ quyển sách ra thành từng chủ đề một, như thế mỗi quyển sách chỉ phải thực hiện từ 3-5 trang mà thôi. Với những hướng dẫn cơ bản cùng các kĩ năng cắt và khâu vớ đơn giản, GV dễ dàng có thể làm được những cuốn sách vải cho bé chơi và học. GV có thể tham khảo ý tưởng làm sách vải với từ khóa “sách vải” và có thể tìm được rất nhiều các mẫu có sẵn phù hợp với ý tưởng của mình thông qua internet.

(Xem tiếp trang 180)

cộng đồng giảm thiểu và loại bỏ để trẻ em có thể phát triển tối đa tiềm năng của mình. Đã đến lúc chúng ta phải có những đánh giá, nhìn nhận nghiêm túc cả từ phía người dạy lẫn người học để có giải pháp nâng cao chất lượng dạy và học môn học, nhất là trong giai đoạn hiện nay và đặc biệt là đối với HS điếc.

2.4. Một số biện pháp khắc phục khó khăn.

Tạo môi trường sống, môi trường học tập tương đối bình đẳng cho HS điếc hòa nhập với bạn bè cùng trang lứa. Thông qua môn *GDCD*, GV dạy HS điếc cách sống cùng với nhau, đối xử cởi mở, hỗ trợ và tôn trọng những người khác, giúp các em có thể được sống trong môi trường học tập tại trường lớp và môi trường sống tại địa phương. Chương trình đào tạo, phương pháp giảng dạy, môi trường giáo dục cần đáp ứng sự đa dạng và hỗ trợ cho HS điếc. Nhà trường cần tạo ra môi trường thân thiện với HS điếc thông qua thái độ, cách cư xử tích cực của GV và các cán bộ trong trường.

Tạo các sân chơi trí tuệ cho HS điếc có cơ hội bày tỏ những suy nghĩ, tình cảm của mình, qua đó các em có thể học hỏi được nhiều điều. HS điếc cần được thử thách về trí tuệ, xã hội, cảm xúc, thể chất... tùy theo khả năng của từng cá nhân. Nếu trong những tiết học *GDCD*, GV giao cho trẻ những nhiệm vụ không phù hợp thì một số HS điếc có thể phản ứng bằng cách "nổi loạn" để tạo sự khiêu khích, gây chú ý... Vì vậy, GV phải hết sức chú ý đến tính phù hợp với đối tượng người học. Bên cạnh đó, GV dạy *GDCD* phải chú ý để tất cả HS điếc có cảm giác được tôn trọng và đánh giá cao.

Thông qua tiết dạy *GDCD* trên lớp, GV nên giải thích rõ ràng những hậu quả do các hành vi khác nhau gây ra. Bằng cách này, HS điếc sẽ nhận ra rằng các em không chỉ lựa chọn hành vi, mà còn ảnh hưởng đến hậu quả của những hành vi đó. Chúng ta cần xây dựng một bộ quy tắc quản lý cho mỗi HS trong lớp, ban đầu chỉ với một vài quy tắc, vì nếu quá nhiều trẻ sẽ cảm thấy bị choáng ngợp. Các quy tắc này cần được xây dựng với sự hợp tác với HS và phụ huynh và những HS khác nhau cần có những quy tắc khác nhau về mức độ yêu cầu.

3. Kết luận

Giảng dạy môn *GDCD* cho HS điếc là vấn đề còn gặp nhiều trở ngại đến từ phía khách quan, như: môi trường sống, nội dung chương trình, thời lượng, cá nhân HS... cũng như từ phía chủ quan của GV. Vì vậy, trong thời gian tới, chúng ta cần tiếp tục tìm hiểu, trải nghiệm các cách thức truyền đạt khác nhau để môn *GDCD* thực sự mang lại hiệu quả cho HS điếc. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Quốc hội (2005). *Luật Giáo dục*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [2] Ban Bí thư Trung ương Đảng (2015). *Chỉ thị số 42-CT/TW về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ giai đoạn 2015-2030*.
- [3] Nguyễn Quang Uẩn (2006). *Tâm lý trẻ điếc*. NXB Đại học Sư phạm.
- [4] Nguyễn Thị Hoàng Yến (2006). *Đại cương về giáo dục trẻ điếc*. NXB Đại học sư phạm.
- [5] Bộ GD-ĐT (2010). *Một số kĩ năng dạy trẻ khiếm thính trong lớp học hoà nhập*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- [6] Đỗ Thị Hiền (2013). *Vài nét về ngôn ngữ kí hiệu và việc dạy ngôn ngữ kí hiệu cho trẻ khiếm thính ở Việt Nam*. Tạp chí Ngôn ngữ, số 1/2013, tr 67-68.
- [7] Bùi Thị Lâm - Hoàng Thị Nho (2011). *Giáo dục hoà nhập*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- [8] Trần Thị Thiệp (chủ biên, 2012). *Giáo trình ngôn ngữ kí hiệu thực hành*. NXB Đại học Sư phạm.

Sách vải - đồ chơi trí tuệ...

(Tiếp theo trang 194)

3. Kết luận

Đồ chơi thông minh là đồ chơi khiến trẻ có thể vừa chơi vừa học, thỏa sức sáng tạo, phát triển trí tưởng tượng, tính thẩm mỹ, phát triển các giác quan... Sách vải chính là một loại đồ chơi phát triển trí não trẻ - đồ chơi thông minh như thế. Với các trang sách sống động đầy màu sắc được lên ý tưởng dựa theo tâm lý của trẻ, sách vải dễ dàng khiến trẻ em vui thích và được lôi cuốn vào các trò chơi hữu ích, giúp bé học tập và phát triển các kĩ năng một cách hiệu quả. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Nguyễn Ánh Tuyết (2000). *Trò chơi trẻ em*. NXB Phụ nữ.
- [2] Nguyễn Ánh Tuyết [2011]. *Sự phát triển tâm lý trẻ em lứa tuổi mầm non*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- [3] Mai Văn Hưng (2013). *Sinh lý học thần kinh cấp cao và giác quan*. NXB Đại học Sư phạm.
- [4] Nguyễn Văn Khang (2012). *Ngôn ngữ học xã hội*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- [5] Nguyễn Thị Mỹ Lộc - Đinh Thị Kim Thoa - Trần Văn Tính (2009). *Tâm lý học giáo dục*. NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
- [6] Hồ Ngọc Đại (2014). *Nghiệp vụ sư phạm*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- [7] Bộ GD-ĐT (2015). *Kĩ năng xây dựng và tổ chức các hoạt động trải nghiệm sáng tạo trong trường học*.